

Informatīvais ziņojums par nepieciešamajiem pasākumiem Pretkorupcijas starpvalstu grupas (GRECO) rekomendāciju izpildei

I. Ievads

Informatīvais ziņojums par nepieciešamajiem pasākumiem Pretkorupcijas starpvalstu grupas (GRECO) rekomendāciju izpildei ir sagatavots pēc Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja iniciatīvas, lai atbilstoši likuma "Par Eiropas Padomes līgumu par Pretkorupcijas starpvalstu grupas (GRECO) nodibināšanu" 3.pantā noteiktajam informētu Ministru kabinetu par GRECO rekomendācijās ietvertajiem jautājumiem un izlemtu par turpmāko rīcību rekomendāciju izpildei. Minētā likuma 3.pants nosaka, ka Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs koordinē Eiropas Padomes līgumā par Pretkorupcijas starpvalstu grupas (GRECO) nodibināšanu paredzēto saistību izpildi. Savukārt saskaņā ar likuma "Par Latvijas Republikas starptautiskajiem līgumiem" 12.pantu par starptautiskajos līgumos paredzēto saistību izpildi atbild Ministru kabinets.

II. GRECO būtība

Latvija pievienojās Eiropas Padomes Līgumam par Pretkorupcijas starpvalstu grupas (GRECO) nodibināšanu 2000.gada 27.jūlijā.

GRECO ir izveidota 1999.gada 1.maijā, un šobrīd GRECO jau ir 46 dalībvalstis – gandrīz visas Eiropas Padomes dalībvalstis un Amerikas Savienotās Valstis.

Saskaņā ar Pretkorupcijas starpvalstu grupas (GRECO) statūtu 1.pantu šīs starpvalstu grupas mērķis ir stiprināt tās dalībvalstu spēju cīnīties pret korupciju, pastāvīgi savstarpēji novērtējot un uzraugot uzņemto saistību izpildi dalībvalstīs. Līdz ar to GRECO uzrauga to saistību izpildi, kas noteiktas Eiropas Padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijā, tās Papildprotokolā un Eiropas Padomes Civiltiesību pretkorupcijas konvencijā. Latvija ir pievienojusies visiem šiem starptautiskajiem līgumiem. Papildus minētajam GRECO kompetencē ietilpst Eiropas Padomes Ministru komitejas 1997.gada 6.novembra rezolūcijā 97 (24) "Par divdesmit vadošajiem principiem cīņai pret korupciju" un Eiropas Padomes Ministru komitejas rekomendācijā 2003 (4) "Par kopīgiem pretkorupcijas noteikumiem politisko partiju un vēlēšanu kampaņu finansēšanā" ietvertu principu ieviešana.

GRECO, novērtējot starptautisko instrumentu ieviešanu GRECO dalībvalstīs, pieņem izvērstu ziņojumu, kurā tiek aprakstīta situācija valstī un, ievērojot konstatētās problēmas, izteiktas rekomendācijas. Pēc ziņojuma pieņemšanas attiecīgā valsts, par kuru tas sagatavots, uzņemas atbildību ieviest rekomendācijas un saskaņā ar Pretkorupcijas starpvalstu grupas (GRECO) statūtu 15.pantu par rekomendāciju ieviešanas gaitu atskaitās GRECO. Ja valsts neveic pietiekamus pasākumus, lai ieviestu rekomendācijas, GRECO statūtu komiteja var vērsties pret to, sniedzot publisku paziņojumu, ka valsts ieņem pasīvu pozīciju vai veic nepietiekamus pasākumus attiecībā uz rekomendācijām, kuras tai sniegtas.

Valstu novērtēšana notiek kārtās, kur katra no kārtām tiek veltīta noteiktām tēmām. I kārtā notika 2000.–2002.g. (korupcijas novēršanas un apkarošanas iestādes, kriminālprocesuālā imunitāte), II kārtā notika 2003.–2006.g. (koruptīvā ceļā iegūtie līdzekļi, valsts pārvalde un korupcija, juridiskās personas un korupcija), bet III kārtā ir uzsākta 2007.gadā (kriminālatbildība par koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem un politisko partiju finansēšanas atklātums).

GRECO līdz šim ir pieņēmusi divus ziņojumus par Latviju. I novērtēšanas kārtas ziņojums tika pieņemts 2002.gada 17.maijā, bet II novērtēšanas kārtas ziņojums – 2004.gada 2.jūlijā. 2008.gada 10.oktobrī GRECO plenārsēdē tika pieņemti divi III novērtēšanas kārtas ziņojumi par Latviju – Ziņojums par kriminālatbildību par koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem (informatīvā ziņojuma 1.pielikums) un Latvijas politisko partiju finansēšanas atklātuma novērtēšanas ziņojums (informatīvā ziņojuma 2.pielikums). Abi ziņojumi sastāv no divām daļām – situācijas apraksta un analītiskās daļas, kuras secinājumos ir rekomendācijas attiecīgās jomas uzlabošanai.

III. III novērtēšanas kārtas Ziņojums par kriminālatbildību par koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem

III novērtēšanas kārtas Ziņojumā par kriminālatbildību par koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem secināts, ka Latvijas Krimināllikumā noteiktais attiecībā uz kukuļošanu šobrīd rada vairākas neskaidrības un satur atsevišķas pretrunas, kā arī trūkumus saistībā ar Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijā (ETS 173) un tās Papildprotokolā (ETS 191) ietvertajām prasībām. Pirmkārt, terminoloģija, kas ir lietota likuma normās attiecībā uz valsts amatpersonu kukuļošanu un kukuļošanu privātajā sektorā, un kopīgas izpratnes trūkums par to atbildīgajās iestādēs rada šaubas, vai atbildība par nepiemērota labuma piedāvāšanu, piesolīšanu un/vai pieprasīšanu, ka arī tāda labuma piedāvājuma vai piesolījuma pieņemšanu ir pietiekoši noregulēta Krimināllikuma normās. Krimināllikuma 320. un 323.pants par kukuļošanu publiskajā sektorā konkrēti nenosaka, vai situācijas, kurās nepienācīgs labums nav paredzēts pašam kukuļņēmējam, bet trešajai personai, ir ietvertas. Salīdzinājumam atzīmējams, ka likuma normas par kukuļošanu privātajā sektorā (Krimināllikuma 198. un 199.pants) skaidri piemin trešās personas, kas gūst labumu, nosakot "neatkarīgi no tā, vai pieņemtās materiālās vērtības, mantiska vai citāda rakstura labumi domāti šai personai vai jebkurai citai personai". Krimināllikuma 326.² pants par pretlikumīgu labumu pieprasīšanu un pieņemšanu ietver līdzīgu frāzi. Fakts, ka tas ir atsevišķi norādīts atsevišķos pantos, bet netiek norādīts citos, dod pamatu uzskatīt, ka likumdevējs to apzināti vēlēties nenorādīt Krimināllikuma 320. un 323.pantā. Ņemot vērā pretrunas starp 198., 199. un 326.² pantu un 320. un 323.pantu, jāizvērtē 320. un 323.pantā, kā arī 198., 199. un 326.² pantā noteiktais un jānosaka vienota pieeja regulējumā attiecībā uz trešajām personām, kas saņem labumu.

Ziņojumā norādīts, ka likuma regulējums par kukuļošanu privātajā sektorā ir ierobežotāks, nekā noteikts Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijā, jo Krimināllikums nepārprotami neparedz atbildību par gadījumiem, kad kukuļņēmēja

darbība vai bezdarbība par kukuli nav paša kukuļdevēja interesēs. Arī atbildība par kukuļdošanu privātajā sektorā ir paredzēta tikai tā saucamajiem uzņēmējsabiedrību "atbildīgiem darbiniekiem". Krimināllikumā nav noteikta kriminālatbildība par valsts vai pašvaldības iestāžu darbinieku (kuri saskaņā ar Latvijas normatīvajiem aktiem nav uzskatāmi par valsts amatpersonām) kukuļdošanu.

Ziņojumā norādīts, ka Krimināllikuma 326.¹ panta "Tirgošanās ar ietekmi" otrā daļa par labuma pieņemšanu tirgošanās ar ietekmi gadījumos nosaka atbildību par "materiālo vērtību, mantiska vai citāda rakstura labumu" piedāvājuma pieņemšanu, lai personiski ietekmētu valsts amatpersonas darbību vai "pamudinātu kādu citu personu ietekmēt valsts amatpersonas darbību vai lēmumu pieņemšanu". Šīs frāzes iztrūkst Krimināllikuma 326.¹ panta pirmajā daļā par labuma nodošanu tirgošanās ar ietekmi gadījumos, kur noteikta atbildība par iepriekš minēto labumu piedāvāšanu vai nodošanu "jebkurai personai, lai tā (...) personiski ietekmētu valsts amatpersonas lēmumus". Netieša tirgošanās ar ietekmi tādējādi nav ietverta Krimināllikuma 326.¹ pantā. Turklāt Krimināllikuma 326.¹ panta otrā daļa atsaucas uz "materiālo vērtību, mantiska vai citāda rakstura labumu" piedāvājuma pieņemšanu un nekriminalizē šādu labumu pieprasījumu. Līdz ar to Krimināllikuma 326.¹ panta otrā daļa neatbilst Konvencijas 12.pantam. Sankcijas par tirgošanos ar ietekmi nav atbilstošas sodiem par Krimināllikumā paredzētiem līdzīgiem noziedzīgiem nodarījumiem (brīvības atņemšana uz laiku līdz vienam gadam par labuma piedāvāšanu un brīvības atņemšana uz laiku līdz diviem gadiem par labuma pieņemšanu tirgošanos ar ietekmi gadījumos salīdzinot ar – brīvības atņemšanu uz laiku līdz attiecīgi sešiem un astoņiem gadiem par kukuļdošanu un kukuļņemšanu publiskajā sektorā), un tādējādi tās nevar uzskatīt par efektīvām, samērīgām un atturošām. Turklāt, ievērojot to, ka tirgošanās ar ietekmi ir kriminālpārkāpums (soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem), noilguma periods tam ir divi gadi. Pēc GRECO domām, ņemot vērā, ka tirgošanās ar ietekmi ir tipisks "fona" noziedzīgais nodarījums, kura atklāšanai nepieciešams laiks un kurš ir grūti izmeklējams, šis noilguma periods ir pārāk īss.

Ziņojumā arī secināts, ka attiecībā uz Papildprotokolā paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem šķīrējtiesnešu un ārvalstu zvērināto kukuļošana nav pietiekoši noteikta. Attiecībā uz šķīrējtiesnešiem Latvijas normatīvie akti paredz atbildību par kukuļņemšanu tikai gadījumos, kuros šķīrējtiesnesis pārkāpj savus amata pienākumus, bet šāds ierobežojums nav noteikts Eiropas Padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijas Papildprotokolā. Pie tam nav paredzēta atbildība par šķīrējtiesnešu kukuļdošanu. Savukārt atbildība par ārvalstu zvērināto kukuļošana noteikta, balstoties uz Krimināllikuma 316.panta trešo daļu, kas pielīdzina ārvalstu publisko amatpersonu valsts amatpersonai Latvijā. Ārvalstu zvērināto kukuļošana tādējādi ir ietverta (pantos par valsts sektora kukuļošana) tikai tādā gadījumā, ja zvērinātie uzskatāmi par valsts amatpersonām attiecīgajā ārvalstu jurisdikcijā (kas tā varētu būt reti). Tas neatbilst Papildprotokolam, kurš paredz noteikt atbildību par ārvalstu zvērināto kukuļošana neatkarīgi no to statusa attiecīgajā ārvalstī.

Visbeidzot GRECO ziņojumā norādīts, ka Krimināllikuma 324.pants dod personai, kas dod kukuli valsts amatpersonai, iespēju paziņot par notikušo un netikt sauktai pie atbildības. Lai gan labprātīgu paziņošanu Latvijā uzskata par ļoti

nepieciešamu, lai izmeklētu un veiktu kriminālvajāšanu par korupciju publiskajā sektorā, GRECO norāda uz dažiem iebildumiem pret šo Krimināllikuma pantu (tā aptvertā regulējuma plašumu), jo pastāv šīs normas ļaunprātīgas izmantošanas iespējas. Ziņojumā tiek norādīts uz šīs normas automātisko raksturu. Nav iespējas pārbaudīt situāciju un kukuļdevēja motīvus: ja tas paziņo par noziedzīgu nodarījumu, pirms izmeklēšanas iestādes uzzina par to, personu nevar saukt pie atbildības. Situācijās, kurās iniciatīva nāk no kukuļdevēja – ņemot vērā to, ka Krimināllikuma 324.pants ir piemērojams arī situācijās, kad kukulis piedāvāts, – kurš ir guvis labumu no darbības, kas veikta apmaiņā pret kukuli, un vēlāk paziņo par noziedzīgo nodarījumu, baidoties, ka policija par to uzzinās, un tādā veidā tiek pilnīgi attaisnots, diez vai ir apmierinošs rezultāts. Turklāt Krimināllikuma 324.pants nepieprasa no kukuļdevējiem paziņot par noziedzīgu nodarījumu nekavējoties, bet gan jebkurā laikā, pirms tiesībsargājošās iestādes uzzina par noziedzīgu nodarījumu. Tas nemazina labumus, ko kukuļdevēji var nepamatoti saņemt par kukuli, un neierobežo šīs normas piemērošanu situācijās, kurās iniciatīva ir no valsts amatpersonas puses: konkrētāk, var būt tā, ka izspiešanas gadījumā kukuļdevējs atbrīvojams no kriminālatbildības par izdarīto pat tad, ja tas nav paziņojis par noziedzīgo nodarījumu tiesībsargājošām iestādēm. Līdz ar to Latvijai attiecīgi ir nepieciešams izvērtēt Krimināllikuma 324.pantā ietverto regulējumu, lai novērstu šā panta ļaunprātīgas izmantošanas iespējas.

Ņemot vērā iepriekš minēto, GRECO ir sniegusi Latvijai šādas rekomendācijas (skatīt informatīvā ziņojuma 1.pielikuma analītisko daļu):

1. Precizēt, kādā veidā nepienācīga labuma piedāvāšana/piesolīšana un nepienācīga labuma pieprasīšana, kā arī šāda labuma pieņemšana bez pieprasīšanas ir ietverti attiecīgajās Krimināllikuma normās par kukuļošānu un kukuļošānas mēģinājumu¹, un papildināt Krimināllikuma 198.panta pirmo daļu un 326.² pantu, nosakot kriminālatbildību par nepienācīga labuma piedāvājuma/piesolījuma pieņemšanu, ko izdarījuši privātā sektorā strādājošie darbinieki un valsts un pašvaldību iestāžu darbinieki.

2. Noteikt kriminālatbildību par kukuļdošanu tiem valsts un pašvaldību iestāžu darbiniekiem, kas nav valsts amatpersonas Krimināllikuma izpratnē.

3. Izvērtēt nepieciešamību izdarīt grozījumus Krimināllikuma 320. un 323.pantā, lai nodrošinātu, ka kriminālatbildība nepārprotami tiek paredzēta arī gadījumos, kad labums nav domāts pašam kukuļņēmējam, bet kādai trešajai personai.

4. Izdarīt grozījumus Krimināllikuma 199.pantā, lai tiktu nodrošināts, ka atbilstoši Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijas 7.pantam tas tiktu attiecināts uz visām personām, kas vada uzņēmumu vai strādā jebkādā amatā uzņēmumā privātajā sektorā, un nodrošināt, lai kriminālatbildība saskaņā ar Krimināllikuma 198. un 199.pantu tiktu paredzēta arī gadījumos, kad kukuļņēmēja rīcība vai bezdarbība par nepienācīga labuma saņemšanu ir kāda cita, nevis paša kukuļdevēja interesēs.

¹ Latvijai jāizvērtē, vai tas tiks izpildīts, izdarot grozījumus Krimināllikumā vai ietverot attiecīgu skaidrojumu Krimināllikuma komentāros.

KNABzino_090309_greco_rekom.doc.Informatīvais ziņojums par nepieciešamajiem pasākumiem Starptautu pretkorupcijas grupas (GRECO) rekomendāciju izpildei

5. Noteikt kriminālatbildību par šķīrējtiesnešu kukuļdošanu² atbilstoši Eiropas Padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijas Papildprotokola 2.pantam; noteikt kriminālatbildību par šķīrējtiesnešu kukuļņemšanu gadījumos, kad tas nav saistīts ar amata pienākumu pārkāpšanu atbilstoši Papildprotokola 3.pantam; noteikt kriminālatbildību par ārvalstu šķīrējtiesnešu kukuļošanu atbilstoši Papildprotokola 4.pantam.

6. Nodrošināt to, ka Krimināllikuma normas par kukuļošanu tiek attiecinātas arī uz ārvalstu zvērinātajiem, kas nav amatpersonas saskaņā ar attiecīgās ārvalsts normatīvajiem aktiem.

7. Paredzēt smagākas sankcijas par tirgošanos ar ietekmi, attiecīgi nodrošinot to, ka kriminālatbildības noilgums par šo noziedzīgo nodarījumu būtu paildzināts, un paredzēt kriminālatbildību par netiešu labumu piedāvāšanu tirgošanās ar ietekmi gadījumā, kā arī par tādu nepienācīga labuma pieprasīšanu tirgošanās ar ietekmi gadījumos, kas veikti ar mērķi nepienācīgi ietekmēt noteiktu trešo personu lēmumu pieņemšanu atbilstoši Eiropas Padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijas 12.pantam.

8. Analizēt Krimināllikuma 324.pantu un jaunākās lietas, kurās šī norma par labprātīgupaziņošanu par kukuļdošanu ir tikusi piemērota, lai pārlicinātos, vai šī norma potenciāli var tikt ļaunprātīgi izmantota, un nepieciešamības gadījumā veikt attiecīgus pasākumus.

IV. III novērtēšanas kārtas Latvijas politisko partiju finansēšanas atklātuma novērtēšanas ziņojums

III novērtēšanas kārtas Latvijas politisko partiju finansēšanas atklātuma novērtēšanas ziņojumā secināts, ka pašreizējā tiesiskā un institucionālā bāze politisko partiju un vēlēšanu kampaņu finansēšanai, sevišķi attiecībā uz atklātumu, uzraudzību un likuma piemērošanu, Latvijā ir labi attīstīta un kopumā atbilst Eiropas Padomes Ministru komitejas rekomendācijai Rec (2003) 4 "Par kopīgiem pretkorupcijas noteikumiem politisko partiju un vēlēšanu kampaņu finansēšanā". Tomēr, neskatoties uz šo pozitīvo vērtējumu, atsevišķās jomās nepieciešams precizēt esošo tiesisko regulējumu un institucionālos risinājumus. Pirmkārt, 2006.gada Saeimas vēlēšanās kļuva skaidrs, ka tas, ka Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumu nevar attiecināt uz struktūrām ārpus partijas, kas iesaistās vēlēšanu kampaņās, ir ļoti nopietns jautājums, kurš liek apšaubīt minētā likuma atklātuma prasību izpildi, un tāpēc tas jānovērš pirms nākamajām vēlēšanām.

Turklāt attiecībā uz politisko finanšu noteikumu uzraudzību ir jāveic pasākumi, lai pastiprinātu Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja neatkarību, sevišķi un vispirms attiecībā uz tā priekšnieka iecelšanas un atbrīvošanas kārtību, kā arī attiecībā uz budžeta apstiprināšanu, kas ir būtiski, lai nodrošinātu Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja neatkarību un objektivitāti. Attiecībā uz pārējo Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja darbinieku, izņemot priekšnieka, iecelšanu amatā, jāatzīmē, ka, lai gan Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā iekļauti

² Saskaņā ar Latvijas Krimināllikuma 198.un 199.pantā lietoto terminoloģiju ar to saprotama materiālu vērtību, mantiska vai citāda rakstura labumu pieņemšana vai nodošana
KNABzino_090309_greco_rekom.doc.Informatīvais ziņojums par nepieciešamajiem pasākumiem Starpvalstu pretkorupcijas grupas (GRECO) rekomendāciju izpildei

visaptveroši kritēriji, kuriem kandidātiem jāatbilst (sodāmības neesamība utt.), tas nenosaka caurskatāmu darbinieku pieņemšanas kārtību.

Ziņojumā norādīts, ka par Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma nosacījumu pārkāpšanu ir paredzēts administratīvais naudas sods no Ls 250 līdz Ls 10000 apmērā. Minētās administratīvās sankcijas tiek piemērotas politiskajām partijām kā juridiskām personām. Atšķirībā no administratīvajiem sodiem par politisko partiju finansēšanas noteikumu pārkāpumiem, kuri saskaņā ar Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 10.panta pirmo daļu ir piemērojami politiskajām partijām, kriminālatbildību var noteikt arī fiziskām personām (un arī politiskām partijām, bet tikai tad, ja noziedzīgs nodarījums izdarīts juridiskās personas interesēs un vienmēr kriminālprocesa pret fizisko personu ietvaros). Tomēr šīs krimināltiesiskās sankcijas var piemērot tikai par dažiem noziedzīgiem nodarījumiem: partijas finansēšanu, izmantojot starpnieku (vai darbojoties kā starpniekam), grāmatvedības noteikumu pārkāpumiem un dokumentu viltošanu saskaņā ar Krimināllikuma 288.², 217. un 275.pantu. Pašreizējā situācija ļauj faktiskajiem vainīgajiem politisko finanšu noteikumu pārkāpumos viegli "slēpties aiz partijas fasādes". Šī un iepriekš minētā punkta kontekstā GRECO iesaka izvērtēt vai nu administratīvo sankciju ieviešanu par partiju finansēšanas noteikumu pārkāpumiem, vai paplašināt kriminālatbildību par partiju finansēšanas noteikumu pārkāpumiem.

Visbeidzot ziņojumā GRECO konstatē problēmas saistībā ar noilguma periodu par partiju finansēšanas noteikumu pārkāpumiem. Ja noilguma periods par iepriekš minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem partiju finansēšanas kontekstā ir no diviem līdz pieciem gadiem (atkarībā no noziedzīga nodarījuma smaguma) no noziedzīga nodarījuma izdarīšanas dienas, par administratīvajiem pārkāpumiem tas ir viens gads no pārkāpuma izdarīšanas dienas. Kaut gan GRECO ņem vērā, ka minētais noilguma periods ir garāks par to, kāds tas ir citiem administratīvajiem pārkāpumiem (4 mēneši), tā uzskata, ka viena gada termiņš šādiem administratīvajiem pārkāpumiem tomēr ir pārāk īss, sevišķi ņemot vērā dažu šādu pārkāpumu sarežģītību un grūtības to izmeklēšanā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, GRECO Latvijai ir sniegusi šādas rekomendācijas:

1. Veikt pasākumus, lai nodrošinātu, ka ārpus partijas struktūras esošo organizāciju, kas ir tieši vai netieši saistītas ar politisko partiju/koalīciju, iesaistīšanās priekšvēlēšanu kampaņā būtu atklāta un neapdraudētu Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā noteiktos principus.

2. Veikt pasākumus Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja neatkarības stiprināšanai (tajā skaitā attiecībā uz tā darbības pārraudzību, tā priekšnieka iecelšanas amatā un atbrīvošanas no amata kārtību un lemšanu par tā budžetu), lai tiktu nodrošināta tā funkciju neatkarīga un godprātīga izpilde.

3. Izstrādāt un ieviest kārtību, kas paredzētu atklātu, taisnīgu Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja darbinieku atlasīšanas konkursu kārtībā.

4. Veikt pasākumus, lai pilnveidotu fizisko personu atbildību par politisko partiju finansēšanas noteikumu pārkāpumiem.

5. Pagarināt administratīvā soda uzlikšanas termiņu par Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma pārkāpumiem.

V. Priekšlikumi GRECO rekomendāciju izpildes nodrošināšanai

GRECO rekomendāciju ieviešanas termiņš ir 2010.gada 30.aprīlis, un saskaņā ar GRECO darbības kārtības noteikumu 30.2.apakšpunktu Latvijai līdz šim datumam jāiesniedz GRECO pārskats par rekomendāciju izpildi.

Lai varētu ieviest III novērtēšanas kārtas Ziņojumā par kriminālatbildību par koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem ietvertās rekomendācijas:

1) nepieciešams izdarīt grozījumus Krimināllikuma XXIV nodaļas "Noziedzīgi nodarījumi valsts institūciju dienestā" vairākos pantos un Krimināllikuma 198. un 199.pantā;

2) jāpagatavo pārskats par Krimināllikuma 324.panta "Kukuļdevēja un kukuļošanas starpnieka atbrīvošana no kriminālatbildības" teorētiskajiem aspektiem un tā praktisko piemērošanu.

Ievērojot, ka Tieslietu ministrijā ir izveidota darba grupa Krimināllikuma grozījumu izstrādei, kurā ir iekļauti Saeimas, Iekšlietu ministrijas, prokuratūras un tiesas pārstāvji, kā arī akadēmiskais personāls, grozījumi Krimināllikumā Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam sagatavojami sadarbībā ar Tieslietu ministriju. Savukārt analītisko pārskatu par Krimināllikuma 324.pantu sagatavos Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs.

Lai varētu ieviest III novērtēšanas kārtas Latvijas politisko partiju finansēšanas atklātuma novērtēšanas ziņojumā ietvertās rekomendācijas:

1) nepieciešams izstrādāt informatīvo ziņojumu saistībā ar noilguma perioda palielināšanu par politisko partiju izdarītiem administratīvajiem pārkāpumiem. Informatīvajā ziņojumā jautājums tiks izanalizēts, ņemot vērā, ka noilguma perioda pagarināšana par politisko partiju izdarītiem administratīvajiem pārkāpumiem prasa noilguma principu pārskatīšanu, kā arī praksē konstatētās problēmas. Minēto ziņojumu sagatavos un iesniegs Ministru kabinetā Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs kopīgi ar Tieslietu ministriju;

2) nepieciešams konceptuāli risināt jautājumu par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja neatkarības stiprināšanu. Ar Ministru prezidenta 2009.gada 3.februāra rīkojumu Nr.34 ir izveidota darba grupa koncepcijas projekta izstrādei par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja statusa maiņu, darba grupas sastāvā ir Finanšu ministrijas, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja, Tieslietu ministrijas un Valsts kancelejas pārstāvji. Darba grupa koncepcijā iekļaus jautājumus, kas saistīti ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja kā iestādes statusu valsts pārvaldē, biroja priekšnieka iecelšanu amatā un atbrīvošanu no amata, biroja priekšnieka atbildību, kontroli un budžeta izstrādāšanu un apstiprināšanu;

3) nepieciešams izstrādāt Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja iekšējo normatīvo aktu par kārtību, kādā Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja darbinieki tiek atlasīti konkursa kārtībā, ko veiks Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs. Ja saistībā ar minēto tiks skatīti arī darba tiesību jautājumi, kārtības izstrādē tiks pieaicināts Labklājības ministrijas pārstāvis.

Vienlaicīgi jāatzīmē, ka GRECO rekomendācija veikt pasākumus, lai nodrošinātu, ka ārpus partijas struktūras esošo organizāciju, kas ir tieši vai netieši saistītas ar politisko partiju/koalīciju, iesaistīšanās priekšvēlēšanu kampaņā būtu atklāta un neapdraudētu Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā noteiktos principus, ir izpildīta. 2009.gada 15.janvārī tika pieņemti grozījumi likumā „Par priekšvēlēšanu aģitāciju pirms Saeimas vēlēšanām un Eiropas Parlamenta vēlēšanām” un likumā „Par priekšvēlēšanu aģitāciju pirms pašvaldību vēlēšanām”, kas nosaka, kādas personas uzskatāmas par ar politiskajām organizācijām un to apvienībām nesaistītām personām un šādu personu veiktās priekšvēlēšanu aģitācijas kārtību.

GRECO rekomendācija veikt pasākumus, lai pilnveidotu fizisko personu atbildību par politisko partiju finansēšanas noteikumu pārkāpumiem ir izpildīta daļēji, jo 2009.gada 21.janvārī tika pieņemti grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā, kas pilnveido atbildību par politisko partiju finansēšanas noteikumu pārkāpumiem. Saistībā ar minēto Saistībā ar minēto jautājumu Ministru kabinetā ir iesniegti arī grozījumi Krimināllikumā. Saskaņā ar Ministru Prezidenta 2009.gada 17.februāra rezolūciju Nr. 45/TA-479/2616 (2008) likumprojekts "Grozījumi Krimināllikumā" atkārtoti jāsaskaņo ar Tieslietu ministriju un Finanšu ministriju. Pie tam, Ar Ministru kabineta 2009.gada 15.janvāra rīkojumu nr.14 "Par Politisko partiju finansēšanas koncepciju" Tieslietu ministrijai līdz 2009.gada 30.martam tika uzdots iesniegt Ministru kabinetā normatīvo aktu projektus, kas nepieciešami koncepcijas 3.varianta izpildei. Tādējādi, tiks turpināts veikt pasākumus, lai pilnveidotu fizisko personu atbildību par politisko partiju finansēšanas noteikumu pārkāpumiem. Ievērojot to, ka minēto jautājumu risināšanai Ministru kabinets jau noteicis uzdevumus, šajā Informatīvajā ziņojumā netiek paredzēti citi pasākumi rekomendācijas izpildei.

III novērtēšanas kārtas ziņojumu tulkojumi latviešu valodā pievienoti informatīvajam ziņojumam kā pielikumi, savukārt abu ziņojumu teksti angļu valodā ir pieejami interneta adresē: <http://www.coe.int>.

Pielikumā:

1. III novērtēšanas kārtas Ziņojums par kriminālatbildību par koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem uz 47 lapām.

2. III novērtēšanas kārtas Latvijas politisko partiju finansēšanas atklātuma novērtēšanas ziņojums uz 32 lapām.